

КНИГА ЗА УЧИТЕЛЯ

Елисавета Вълчинова-Ченгова
Иванка Влаева
Ваня Ангелска

МУЗИКА

10.
клас

БУЛВЕСТ 2000

Klett

Съдържание

Предговор	3
Специфика на образователния процес по музика според учебната програма за 10. клас	4
Методически насоки и разработки на уроците	8
Годишно тематично разпределение по учебния предмет музика за 10. клас	22
Учебна програма по учебния предмет музика за 10. клас	30
Нотни текстове на песни	33

КНИГА ЗА УЧИТЕЛЯ по МУЗИКА за 10. клас

Автори

© Елисавета Борисова Вълчинова-Ченгова, 2018

© Иванка Аспарухова Влаева, 2018

© Ваня Димитрова Ангелска, 2018

Графичен дизайн

© Ивац Иванов Христов, 2018

Издател

© „КЛЕТ БЪЛГАРИЯ“ ООД, 2019

ISBN 978-954-18-1431-4E

Възпроизвеждането на това издание или на отделни негови части под каквато и да е форма без изричното писмено съгласие на „КЛЕТ БЪЛГАРИЯ“ ООД е престъпление.

Уважаеми колеги,

Учебният комплект по музика за 10. клас на издателство „Клет България“ се състои от задължителните елементи: учебник, книга за учителя, звуконосител и електронен продукт. Тяхната цел е да отговорят съдържателно и технологично на изискванията, поставени от ДОС.

При създаването на комплекта по музика за 10. клас сме си поставили няколко съществени задачи:

1. Да се включи образователно съдържание, максимално съобразено с програмата, което да представи синтезирано на десетокласниците сложния свят на музиката и същевременно да е достатъчно интересно.

2. Да се акцентира върху основни исторически и културни процеси, стилови и естетически характеристики в музиката на XX век, като се представят съвременни знакови явления, ярки творци и изпълнителски практики, жанрове, творби и изпълнения, които обуславят музикалноисторическото развитие.

3. Да се покажат ролята и мястото на България в световната музикална култура и нейният принос за обогатяването ѝ.

4. Съдържанието да отговаря на реалностите в учебния час по музика за 10. клас, като е съобразено с натрупаните през предходните години знания и слухов опит.

5. Да се предоставят педагогическа технология и идеи, които ще улеснят работата при реализиране на целите, поставени в учебната програма, и ще допринесат за активното участие на учениците в учебния процес.

Водени от принципа за приемственост в образователното съдържание, сме се стремили да създадем възможности за индивидуален подход към различните дейности в урока в зависимост от нивото и потребностите на учениците. С тази идея разработихме и настоящата книга за учителя. Надяваме се, че тя ще подпомогне работата ви с учебника и звуконосителя и ще предизвика вашата креативност в часовете по музика в 10. клас.

От авторите

СПЕЦИФИКА НА ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ПО МУЗИКА СПОРЕД УЧЕБНАТА ПРОГРАМА ЗА 10. КЛАС

Учебната програма по музика – кратко представяне

Обучението по музика в 10. клас разширява музикалната култура на учениците и надгражда и обобщава техните натрупани познания и опит. То се осъществява чрез придобиване на нови знания, свързани с историческото развитие на музиката през XX век и връзката ѝ със съвременността. Материалът обхваща процеси и явления в музиката от последното столетие и представя мястото и ролята на българската музикална култура в световните процеси. Търсят се базисни познавателни исторически и специфични музикални контексти, представящи различни музикални практики. Целта е да се изгради отношение към музикалната култура, да се пробуди интерес към търсене, съхранение и разпространение на музикална информация. Създават се условия за преосмисляне на натрупани знания и тяхното проблемно осмисляне¹.

Петте области на компетентност в съдържанието на учебника

1. Област на компетентност „Музикална практика: музициране, възприемане на музика“ е разсредоточена в цялото съдържание на учебника. За неене са предвидени осем песни, като три от тях са и с нотен

текст. Подбрани са още няколко допълнителни нотни примери и текстове на песни, които могат да бъдат разучени в подходящ според учителя момент.

Темите от музикални произведения са включени в уроците, както и в специално приложени нотни примери. Коментирането на музика по определени показатели и нейното познаване е основен елемент в различните видове уроци.

2. Област на компетентност „Музика и съвременни информационни технологии“ присъства във всички уроци чрез използване на различни информационни ресурси, подготвяне на презентации и др. Осмисля се и се коментира спецификата на създаване, функциониране и възприемане на музика в информационното общество.

3. Област на компетентност „Музика, култура, общество“ е в основата на представени стилове и явления в музиката от XX век в България, Европа и света. Акцентите са върху музикално-културни практики от различни краища на света в типични изпълнителски форми и жанрове. Представя се развитието на традиционни и композиторски тенденции в рамките на локална и глобална музика. Проследяват се различни фолклорни традиции и техни трансформации. Очертават се взаимодействия между културата, обществото и музиката, като се оценяват комуникативните

¹ Като допълнителна литература могат да бъдат посочени голям брой заглавия, особено на английски език (енциклопедични интернет издания, специализирани сайтове, енциклопедична, историческа, монографична и друга печатна литература и пр.). Ще посочим само някои книги на български език, които съдържат богат информационен материал за разглежданата епоха и тематика.

Баларева, Агапия. Хоровото дело в България от средата на XIX в. до 1944 г. София: БАН, 1992.

Бикс, Розалия, Анелия Янева, Румяна Каракостова, Миглена Ценова-Нушева. Български музикален театър. Опера, балет, мюзикъл. Репертоар 1890 – 1997. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 1999.

Бикс, Розалия, Анелия Янева, Румяна Каракостова, Миглена Ценова-Нушева. Български музикален театър. Опера, балет, мюзикъл. Театри. Трупни. Постановки. 1890 – 2001. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, БАН, 2005.

Бикс, Розалия, Анелия Янева, Румяна Каракостова, Миглена Ценова-Нушева. Български музикален театър. Опера, балет, мюзикъл. Постановки. Дириженти. Режисьори. Хореографи. Сценографи. Хормайстори. 1890 – 2005. София: ИИЗк БАН, 2008.

Бикс, Розалия, Анелия Янева, Румяна Каракостова, Миглена Ценова-Нушева, Емилия Жунич. Български музикален театър. Опера, балет, мюзикъл 1890 – 2010. Рецензии, отзиви, коментари. София: Гей Либрис, 2015.

Влаева, Иванка. Музика в глобалния свят (отражения в българското образование). София: СОНМ, 2016.

Влаева, Иванка. Музика по пътя на коприната (теоретични, исторически и етномузикологически студии). София: УНИСКОРП, 2009.

Влаева, Иванка. Творческите избори на Любомир Денев и импровизацията. София: Мелани, 2007.

Вълчинова-Чендова, Елисавета. Градската традиционна инструментална практика и оркестровата култура в България (средата на XIX век – края на XX век). София: Пони, 2000.

Вълчинова-Чендова, Елисавета. Енциклопедия български композитори. София: СБК, 2003.

Вълчинова-Чендова, Елисавета. Новата българска музика: модели и интерпретации. София: ИИЗк БАН, 2004.

Беливанова, Киприана. Съст. История на музиката на 20. век. София: Музика, 1986.

Гаджев, Владимир. Джазът в България и българите в джаза. София: Изток-Запад, 2010.

Гайтанджиев, Генчо. Популярната музика. София: Народна просвета, 1990.

Гонда, Янош. Джазът – история, теория, практика. София: Музика, 1975.

Гълов, Георги. Истории за българския рок. София: Импулс, 2008.

Димов, Венцислав. Етнопопбумът. София: Звездан, 2001.

Житомирски, Даниел. Рег. Музиката на 20. век. Очерци. Част първа, книга първа. София: Музика, 1979.

възможности на музикалното изкуство. В дискусии се аргументират предпочитания към творби и артисти от различни жанрове и стилове музика, създадени и със средствата на информационните технологии. Обясняват се понятия и термини, свързани със съвременната музикална индустрия.

4. Област на компетентност „България в световната музикална култура“ насочва вниманието към композитори от различни стилове и жанрове, както и техни значими творчески постижения. Сред тях са Панчо Владигеров, Петко Стайнов, Любомир Пипков, Марин Големинов, Филип Кутев, Красимир Кюркчийски, Кирил Стефанов, Борис Карадимчев, но и много представители на следващи творчески генерации. Представят се културни институции, съвременни изпълнители солисти и състави. Коментират се приносите на български композитори и изпълнители музиканти в европейската и световната музикална култура. Изпълняват се песни и музикални фрагменти. Посочват се постижения на български композитори, певци, изпълнителски състави с международно признание.

5. Област на компетентност „Музиката в синтез с изкуствата“ е проведена последователно при разглеждането на историческото развитие на музиката и в най-новите културно-музикални тенденции. Представени са основни музикално-сценични практики в локален и глобален контекст. Темата е въведена и в по-широк план чрез изобразителния материал, който има далеч не само илюстративна функция. Той е част от знанието за културата на епохата, която се разглежда, допълва знания за жанрове, творци, техните произведения и изпълнителски проекти. Така изучаваните музикални стилистики се активизират с акценти върху характерни творби и техните автори.

Разглежда се функцията на музиката в медийни и мултимедийни синтетични форми. Осъзнават се различни връзки и взаимовлияния между изкуствата. Коментират се жанрове и форми в музиката, получени като резултат от синтез с различни изкуства. Представя се ролята на съвременните технологии за функционирането на музиката в синтез с изкуствата.

Основните три теми като съдържателни акценти в учебника

В учебната програма съдържанието е структурирано в три големи теми. В тях се разглеждат и понятията

та, чрез които се разкриват основни характеристики на музикалноисторическото развитие, естетиката, музикалните жанрове, музикалната теория.

Подходът при представянето на материала в учебника по музика, който предлагаме за 10. клас, е преди всичко хронологичен. Затова логично следват стилове, явления и творци в музиката, като в основата на тяхното осмисляне е посоченото в учебната програма „разширяване на музикалната култура чрез придобиване на нови знания, данни за историческото развитие на музиката“. За целта се извеждат и разкриват „нови музикални преживявания“, „по-богат и сложен музикален свят“ (с. 1). Посочените три теми в учебната програма органично се вплитат в разглеждания материал и различните урочни форми. Музикалното изкуство се представя чрез неговите специфики, но и чрез връзките му с другите изкуства.

1. Музикална практика

В съдържанието на учебника са въведени осем песни, както и други музикални фрагменти за изучаване в училищния репертоар. Като дейности са посочени три (или повече) песни от извънучилищния репертоар (по избор на учениците и учителя). Предложен е богат и разнообразен музикален материал от различни жанрове, съобразен с възрастта на десетокласниците. Чрез него на практическа основа се извеждат знанията за музикалните изразни средства и форми.

2. Изразни средства в музиката и съвременните технологии

В основата на представянето на музикалния материал е анализът на музикалните произведения и музикалните форми. Този анализ се осъществява със съответните изразни средства, характерни за различни стилистики и жанрове. Извеждането на специфики и характеристики се усъвършенства чрез разпознаване на музикални творби. Целта е изграждането и затвърждаването на знания по отношение на основни музикални изразни средства в съвременността и ролята на новите технологии. Във възприемането им учениците се опират преди всичко на слуховия си опит, като проследяват действието и последователността на изразните средства в звучащата творба.

Важен акцент в представения материал е музиката в синтез с други изкуства и технологии. Разглеждат се функционирането и трансформациите на музикалните традиции в новите времена. Дискутира се ролята

-
- Житомирски, Даниел.** Рег. Музиката на 20. век. Очерци. Част първа, книга втора. София: Музика, 1981.
- Каракостова, Румяна.** Идеята Държавен музикален театър и проекцията ѝ в националния репертоар до края на XX век“. София: Марс 09, 2012.
- Михелс, Улрих.** Атлас „Музика“ в два тома. Том 2. История на музиката от барока до наши дни. София: Лексера, 2000.
- Леви, Клер.** Диалогичната музика: блусът, популярната култура, митовите на модерността. София: ИИЗК БАН, 2005.
- Пейчева, Лозанка.** Между Селото и Вселената: Старата фолклорна музика от България в новите времена. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 2008.
- Стателова, Розмари, Чавдар Чендов.** Попмузиката. София: Музика, 1983.
- Стателова, Розмари.** Студии за попмузиката. Варна: СУ, 1999.
- Хлебаров, Иван.** Музиката на XX век. Част първа: началото на 1890-те – края на 1910-те години. София: Хайни, 2005.
- Япова, Наташа.** Музиката от началото на XX век: Опит върху историческия смисъл. София: Просвета, 2003.

на медиите за развитието на музикалното изкуство днес. Показват се основни характеристики на музикалната индустрия.

3. Музиката на XX век

Следващата тема представя хронологично важни исторически процеси в музиката на България, Европа и глобалния свят в съвременната епоха. Разглежда се традиционната българска музика и мястото на фолклора днес. Показват се различни пътища за неговото използване и преосмисляне в композиторското творчество. Определят се параметри на експониране на фолклорната практика днес. Представят се възможностите за съвременно продуциране на фолклора. Дискутира се ролята на музиката в традиционните форми на българския фолклор и се показват нови тенденции в музикалното му битие.

Урочните форми и разпределението на съдържанието в учебника

Съдържанието на учебника е съобразено с годишния брой часове за изучаване на учебния предмет музика в 10. клас – **общо 18 часа**, като е спазено препоръчителното разпределение на часовете.

В учебната програма 35% от часовете по музика са определени за **нови знания**. В учебника те са разпределени в **8 теми**, организирани са в 6 и 1/2 учебни часа, от които 5 цели и 3 по 1/2 учебни часа. В тях се въвеждат: основните понятия, музикалноисторическият контекст, творци и творби, анализът на музикалния материал и т.н. Стремехът ни е в контекста на най-общото представяне на този изключително обемен и разнообразен материал да бъдат изведени същностни съдържателни акценти, чрез които да се натрупат базисни знания за съвременната музика и музикалната култура.

Тези акценти са:

- Музиката в синтез с други изкуства и технологии
- Музика и меди
- Музикална индустрия
- Традиции и нови времена
- Традиционна българска музика. Мястото на фолклора днес
- Фолклорът в съвременната култура – звукови образи
- Фолклорът в композиторското творчество
- Съвременно продуциране на фолклора

В **упражненията** се затвърждават музикалният материал и основните понятия, а новите знания се обогатяват с рубриката „Знаете ли, че...“ и с допълнителни задачи. В учебната програма се препоръчва тези часове да бъдат 30% от уроците по музика. В съдържанието на учебника упражненията са разпределени в 7 теми, от които 3 в цели учебни часове, посветени на отделни теми, и 4 по 1/2 учебни часа, общо 5 часа.

Обобщенията са 1 цял час, разпределен в една урочна единица.

В учебната програма се препоръчва 10% от часовете по музика да са за **преговор**. В учебника са предложени 3 теми за преговор, които се реализират в рамките на 1 цял и 2 по 1/2 учебни часа всяка, общо 2 учебни часа. Те са симетрично разпределени през годината.

Наблюденията са две (10%) – 2 учебни часа. Посочени са форми на провеждане в извънучилищна среда и изготвяне на презентации с възможност за самооценка. Провеждат се в подходящо време по преценка на учителя.

Посочените 5% от часовете по музика за **контрол и оценка** (за входно и изходно равнище) са реализирани в 2 урока по 1/2 час и 1 час – общо 1 и 1/2 учебни часа.

Уроците за упражнение и обобщение предоставят възможност за **устно оценяване**. Спазени са препоръчителните насоки за текущо оценяване (60%), оценки от контролни работи и от тестове (15%) – в преговорите, и оценки от други участия (25%) – в наблюденията.

Ключовите компетентности в представянето и възприемането на съдържанието в учебника

Изведените в учебната програма ключови компетентности в учебния комплект се постигат чрез формиране на знания и умения в различни форми. Това се осъществява чрез органичното им свързване със спецификата на музикалното изкуство и неговите музикалноизразни възможности.

- Развиват се компетентности в областта на българския език чрез формулиране на мнение при изпълнение и възприемане на музиката, описания на звукови картини, обсъждане на изучаваните теми, анализ на музикалноизразните средства и словесните текстове в изучавани творби. По този начин се обогатяват речникът и словесното изразяване на учениците.
- Активизират се умения за общуване на чужди езици чрез новия понятиен апарат, чрез текстове на песни, използване на информация от чуждоезикови сайтове и др.
- Математическата компетентност и технологиите, прилагането на графични модели са свързани с използване на математически модели и закономерности при осмислянето на по-важните елементи на музикалната изразност – например при онагледяване на музикални форми и жанрове, други.
- Дигиталната компетентност е в основата на използваните допълнителни интернет ресурси с цел търсене, събиране и обработване на информация, но и с използване на звукозаписна и звуковъзпроизвеждаща техника и подходящ софтуер за запис и възпроизвеждане на музика.
- Умения за учене се проявяват с дейности като музикално изпълнение на посочените песни и групи от извънучилищния репертоар, планиране и реализиране на музикални дейности, развиване на музикалноаналитични способности, сравнява-

не, обобщаване, групиране по определен признак на различен музикален материал.

- Социални и граждански компетентности – чрез изучавания музикален и исторически материал се очертават важни етапи от развитието на гражданското общество и неговите идеи, отразени чрез музика. Създава се толерантност към различни разбирания и мнения за света, отразени чрез плурализъм в музиката. Предвидени са дискусии върху музикални теми, обсъждания на музикални творби и изпълнения, групови дейности и работа в екип във връзка с реализиране на проект и др.
- Инициативност и предприемчивост – участие в музикални изяви (например в часовете за наблюдение или в друго време по преценка на учителя), свързани с празници, отбелязвани в класната стая или в друга подходяща среда, и др.
- Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество, както и умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт – те съдържателно са свързани с музикалноизпълнителска дейност и наблюдение на музикалнотворческа среда, фолклорни празници, форми на изпълнение, наблюдение на жива музикална практика и др.

Придобиването на ключови компетентности се осъществява с помощта на интегративните връзки между музиката и останалите учебни предмети, които са в основата на представеното съдържание. Заложени са връзки с изобразително изкуство, архитектура, театър, български език и литература, история, география, чуждоезиково обучение и т.н.

С учебника за 10. клас завършва обучението по музика в общообразователната програма. Опитали сме, както и в предходните години, на основата на натрупания опит и новите знания да формираме базисни представи за богатата и разнообразна картина на музикалното изкуство в миналото и съвременността. Разбира се, посочените 18 учебни часа са малко, за да бъдат изпълнени оптимално изискванията в програмата. Но се надяваме, че сме успели да насочим вниманието на учениците към ценни образци на музикалното изкуство и техните създатели, че сме провокирали интерес към различните форми на представяне на музика, че сме пробудили у младите хора желание самите те да усетят магията на творческото съзидание.

МЕТОДИЧЕСКИ НАСОКИ И РАЗРАБОТКИ НА УРОЦИТЕ

Тема: Музиката в историята и съвременността. Да си припомним...

Вид на урока: преговор

План на урока	Урокът включва преговор на знанията от 9. клас. 1. Пеене на песен от изучавания репертоар 2. Преговор върху материала от 9. клас 3. Слушане на музика и разпознаване на изучавани творби по техни характерни откъси
Опорни знания и умения, основни понятия	Опорни знания за: загължителна песен от 9. клас, музикалноисторически стилистики, композитори и техни характерни творби, българска музикална култура, композитори, изпълнители и техни музикални произведения, поп и рокмузика, уърлд мюзик/музика на света.
Актуализиране на знания, умения	Песни, изучавани в 9. клас, вярно интерпретиране на образната им същност, музикални жанрове, музикалноисторически периоди, композитори и произведения, танци.
Съдържателни акценти	Преговорът затвърждава знанията, свързани с музиката от края на XIX и XX век: стилистики, творци, творби, жанрове, музикални практики. Познават се и се изпълняват музикални произведения. 1. Изпяване на песни и други музикални композиции от 9. клас: „Лека нощ“ от Йоханес Брамс, песента „Катерино моме“, „Златен дъжд“, „Бягство“, нотни примери. 2. Свързване на композитори, жанрове и произведения с исторически период. 3. Разпознаване на загължително произведение от 9. клас. 4. Въпроси за разпознаване на танци, музикални жанрове и музикални формообразуващи принципи, свързани с посочен жанр. 5. Въпроси, свързани с музикалната култура на България: композитори, творби, изпълнители, институции. 6. Разпознаване на изпълнителски състав. 7. Разпознаване на композиторски произведения, фолклор и фолклорни обработки. 8. Разграничаване на поп, рок и уърлд мюзик. 9. Съотнасяне на композитори и произведения към нотни примери.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс е учебникът. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Пеене на песни от извънучилищния репертоар.
Допълнителни задачи	Слушане и анализ на музика. Дискусия върху характеристики в музиката от изучавания исторически период. Изготвяне на презентация „Моята предпочитана музика от втората половина на XIX и XX век“ по желание, като се ползват ресурси от интернет.
Задачи за контрол	Устен контрол. Тестово формиращо оценяване.
Отговори на задачите в преговора	1. романтизъм 2. Рихард Вагнер, Франц Шуберт 3. неокласицизъм 4. класицизъм – XVIII в., романтизъм – XIX в., експресионизъм – XX в., неокласицизъм – XX в. 5. Клод Дебюси, френски композитор, импресионизъм 6. композитори първомайстори – Емануил Манолов, Добри Христов, Маестро Георги Атанасов, Панайот Пипков; композитори класици – Веселин Стоянов, Любомир Пипков, Панчо Владигеров, Петко Стайнов, Филип Кутев, Марин Големинов 7. от ляво надясно: първи рег – Любомир Пипков, Емануил Манолов; втори рег – Панчо Владигеров, Добри Христов; трети рег – Панайот Пипков, Марин Големинов; четвърти рег – Маестро Георги Атанасов, Никола Атанасов 8. симфоничен оркестър; композитор – Васил Казанджиев 9. „Златен дъжд“ на „Б. Т. Р.“ – рок; „Бягство“ на дует „Авеню“ – поп 10. света; фолклорната; български 13. фолклорна обработка 14. нестинарско 15. ръченица

Отговори на задачите в преговора	16. а – рченица из операта „Момчил“ на Любомир Пипков; б – нестинарско хоро из танцовата грама „Нестинарка“ на Марин Големинов 17. Панчо Владигеров, симфоничен оркестър 18. а) „Импровизация и токмата“ – Панчо Владигеров; б) операта „Гергана“ – Маестро Георги Атанасов; в) симфонична поема „Мазена“ – Ференц Лист; г) „История на войника“ – Игор Стравински 19. Борис Христов
----------------------------------	---

Тема 2: Какво знам в началото на десети клас

Вид на урока: Входна диагностика

План на урока	Входна диагностика – 7 задачи
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: – ориентират се в общите характеристики на епохата; – познават композитори от този исторически период; – познават музикални произведения; – разграничават музикални жанрове; – разпознават музикални изпълнители; – имат обща представа за музикални характеристики на епохата и знания за нови музикалноизразни средства и жанрове; – познават основни понятия: <i>музикъл</i> , <i>фолклорна обработка</i> .
Актуализиране на знания, умения	Актуализират се знания за музиката в Европа от втората половина на XIX и XX век.
Съдържателни акценти	Входната диагностика включва 7 задачи с проверка на знания за: разпознаване на тематизъм от музикално произведение; свързване на композитори, жанрове и произведения с исторически период; разпознаване на тембъра на музикални инструменти; познания за важни музикални термини и свързването им с исторически период в музиката; познания за жанрове, изпълнителски практики и изпълнители. 1. Затвърждават се знания за функциите на музиката от втората половина на XIX и началото на XX век. 2. Акцентира се върху ролята на музиката за възприятието на света в разглежданата епоха. 3. Коментира се връзката на музиката с политическите и естетическите процеси. 4. Въведените понятия се свързват с композиторски идеи за създаването на музика.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебник. Допълнителни ресурси – ползване на материали от интернет на български, английски и други езици.
Допълнителни дейности	Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни задачи	
Задачи за контрол	Тестово формиращо оценяване.
Отговори на въпросите и задачите	Верните отговори на задачите от входната диагностика носят общо 15 т. № 1 – 2 т. („Нестинарско хоро“ (или едно от другите произведения по избор) № 2 – 2 т. (Йоханес Брамс – а) романтизъм; Клод Дебюси – в) импресионизъм; Игор Стравински – б) неокласицизъм) № 3 – 2 т. (Клод Дебюси) № 4 – 1 т. (б) № 5 – 1 т. (в) № 6 – 1 т. (обработка) № 7 – 1 т. (Райна Кабаиванска, Борис Христов)

Може да се използва следната примерна скала за преобразуването на точките в цифрова оценка:
13 – 15 т. – Отличен
10 – 12 т. – Мн. добър
7 – 9 т. – Добър
4 – 6 т. – Среден
0 – 3 т. – Слаб

Тема 3: Музиката в синтез с други изкуства и технологии

Вид на урока: за нови знания

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> 1. Историческо развитие на синтеза на музиката с други изкуства 2. Видове синтез 3. Музикално-сценични жанрове – опера, балет, оперета, мюзикъл. Музика и кино 4. Музика и технологии 5. Песен за пеене „Хора и улици“, муз. Борис Карадимчев 6. Музика за слушане и възприемане: „Тайният живот на една кутийка“, муз. Владимир Джамбазов 7. Въпроси и задачи, свързани с темата
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците знаят:</p> <ul style="list-style-type: none"> – историческото развитие на синтеза на музиката с други изкуства и видове синтез; – музикално-сценични жанрове – опера, балет, оперета, мюзикъл; – взаимодействието между музика и кино; – връзките между музика и технологии; – музикални произведения, анализирани със съответните изразни средства. <p>Имат слухов опит от различни стилове музика.</p> <p>Представят се основни понятия: <i>хореография, саунд, саундтрак</i>.</p>
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знанията за стилови направления и музикалноизразни средства.
Съдържателни акценти	<p>Чрез беседа, музикални примери и дискусия се представят и обсъждат:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Синтезът на музиката с други изкуства и видове синтез. 2. Музикално-сценичните жанрове – опера, балет, оперета, мюзикъл. 3. Взаимодействието между музика и кино. 4. Композитори и творби. 5. Връзките между музика и технологии. 6. Работа с илюстративния материал и рубриката „Знаете ли, че...“. 7. Музикалноизпълнителска дейност: „Хора и улици“, муз. Борис Карадимчев (с ноти и текст). 8. Музика за възприемане: „Тайният живот на една кутийка“, муз. Владимир Джамбазов, „I Will Always Love You“ на Уитни Хюстън от филма „Бодигарг“ и „My Heart Will Go On“ на Селин Дион от „Титаник“.
Ресурси (основни и допълнителни)	<p>Основен ресурс – учебникът: текстова част, снимков материал, нотен текст, аудиоматериал.</p> <p>Изобразителното изкуство като източник на информация за музикалната практика.</p> <p>Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.</p>
Допълнителни дейности	Презентация за създаване на музика в синтез с други изкуства.
Допълнителни задачи	Насочване към допълнителен музикален материал за слушане – произведения от музикално-сценични жанрове и филмова музика.
Задачи за контрол	
Отговори на въпросите и задачите	

Тема 4: Музиката в синтез с други изкуства и технологии

Вид на урока: за упражнение

План на урока	<p>Урокът е упражнение върху знания от предходната тема.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Затвърдяване на новата песен 2. Пеене на песен от извънучилищния репертоар 3. Затвърдяване на новите знания чрез музика за възприемане, текстови задачи и гр. 4. Слушане на музика с определени задачи: Борис Карадимчев „Хора и улици“, музика от балета „Лебегово езеро“ на Пьотр Илич Чайковски, джаз импровизация на Любомир Денев
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ориентират се в общите характеристики на епохата; – познават композитори от този исторически период; – познават музикални произведения; – разграничават музикални жанрове; – имат най-обща представа за музиката в синтез с други изкуства и знания за музикалноизразни средства и жанрове и конкретно за <i>хореография</i>, използването на <i>саунд, саундтрак</i>.

Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знанията за музикално-сценични жанрове от часовете по музика, литература, изобразително изкуство, кино.
Съдържателни акценти	Пог форма на въпроси, задачи, самостоятелна работа: 1. Затвърдяване на знанията за композитори, жанрове, музикалноизразни средства. 2. Затвърдяване на знанията за връзката между музиката и другите изкуства и технологиите. 3. Самостоятелна работа в интернет. 4. Музикалноизпълнителска дейност: песента на Борис Карадимчев „Хора и улици“ (с ноти и текст). 5. Музикалновъзприемателна дейност: из балета „Лебедово езеро“ от Чайковски, музика от български и чуждестранни филми (по избор).
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, снимков материал, нотен текст, аудиоматериал, работа в интернет. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Слушане, пеене по ноти, пеене с текст. Разпознаване на характеристики на музикално-сценични жанрове.
Допълнителни задачи	Търсене на български филми в интернет, слушане на музика. Пеене на песен от филм.
Задачи за контрол	Задачите за упражнения са и форми на устен контрол.
Отговори на въпросите и задачите	3. 2 6. саунд; звукова; филмова; самостоятелно

Тема 5: Музика и медиуми

Вид на урока: за нови знания

План на урока	1. Медиуми и медийни пространства 2. Медийна музика 3. Музика, медиуми и технологии 4. Песен за пеене 5. Музика за възприемане 6. Въпроси и задачи, свързани с темата
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: – основни етапи в развитието на медиумите и медийните пространства; – какво представлява медийната музика; – характеристики при използване на музиката в медиумите и медийните формати; – песента „Мой свят“ – „Сленг“; – имат слухов опит от Симфонични танци из мюзикъла „Уестсайгска история“ на Ленард Бърнстейн (фрагмент). Представят се основни понятия: <i>слот, джингъл</i> .
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знанията за музика, медиуми и технологии.
Съдържателни акценти	Въвеждане на нови знания чрез беседа. 1. Медиуми и медийни пространства. 2. Използване на музика в медиумите. 3. Музикалноизпълнителска дейност: „Мой свят“ – „Сленг“. 4. Възприемане на музика: Симфонични танци из мюзикъла „Уестсайгска история“ – Ленард Бърнстейн. 5. Работа с илюстративния материал и рубриката „Знаете ли, че...“.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, илюстративен материал. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Търсене на реклами в интернет, като се анализира каква музика се използва в тях.
Допълнителни задачи	Търсене на информация за медийните формати в интернет.
Задачи за контрол	
Отговори на въпросите и задачите	

Тема 6: Мултимедийен концерт спектакъл

Вид на урока: за наблюдение

План на урока	Часът за наблюдение е предназначен за посещение, документиране със снимки, звукозаписи и видео-записи на мултимедийен спектакъл концерт. То може да бъде реализирано съобразно плана на работа на преподавателя и провеждането на часовете през първия или втория срок, както и да бъдат потърсени алтернативни форми за селището и училището чрез посещение на самостоятелна мултимедийна изява, документиране на тази изява и т.н. Възможност за ангажиране на личната активност на учениците е подготовянето на презентации. Предложена е примерна тема: „Мултимедийен концерт“.
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: 1. основния изпълнителски състав; 2. каква е структурата на спектакъла; 3. музикалния репертоар и основни начини за работа с него; 4. какво е озвучаването на сцената; 5. каква мултимедия се използва; 6. какви сценични ефекти могат да бъдат използвани; 7. допълнителни компоненти в мултимедийния спектакъл.
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знания от часове, свързани с темата за рокмузиката и популярната музика.
Съдържателни акценти	1. Посещение на репетиция на рокгрупа, на рокконцерт и групи. 2. Изготвяне на презентация. Дигитални компетентности. 3. Музикалноизпълнителска дейност.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс: учебникът. Допълнителни материали: концертни програми, звукозаписи, материали от интернет и др.
Допълнителни дейности	Посещение на репетиция на рокконцерт. Работа с интернет ресурси.
Допълнителни задачи	Търсене на материали от интернет по темата.
Задачи за контрол	Разработената скала за самооценка на презентацията в учебника е на с. 17.

Тема 7: Музикална индустрия

Вид на урока: за нови знания

План на урока	1. Културни индустрии 2. Музикална индустрия 3. Глобализация, идентичности и музикални символи 4. Място и роля на изпълнителското изкуство и музиката в музикалната индустрия 5. Песен за пеене 6. Музика за възприемане 7. Въпроси и задачи, свързани с темата
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: – характеристики и основни механизми за функциониране на културните индустрии; – характеристики и основни механизми за функциониране на музикалната индустрия; – музикални символи като примери за най-синтезираните образи на дадена традиция. Изпълняват „Нека бъде светлина“ – изп. „Подуене блус бенд“. Имат слухов опит от печеливши и широко тиражирани музикални образци като музикалния албум „Барселона“ на Фреди Меркюри и Монсерат Кабаје. Представят се основни понятия: <i>варие</i> , <i>музикално шоу</i> .
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знанията за композитори, изпълнители и музикални жанрове, традиционна музика, поп, рок и уърлд мюзик.

Съдържателни акценти	Въвеждане чрез беседа на нови знания. 1. Културни индустрии. 2. Музикална индустрия и нейното функциониране. 3. Използване на музикални символи. 4. Специален акцент е възприемането на музика: музикалният албум „Барселона“ на Фреди Меркюри и Монсерат Кабаје. 5. Музикалноизпълнителска дейност. „Нека бъде светлина“ – изп. „Подуене блус бенд“. 6. Работа с илюстративния материал и рубриката „Знаете ли, че...“.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, илюстративен материал. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Да се намерят примери за музикални шоу програми и да се анализира тяхната структура.
Допълнителни задачи	Търсене на информация за живи човешки съкровища в интернет, тяхното превръщане в музикални символи и използване в музикалната индустрия.
Задачи за контрол	
Отговори на въпросите и задачите	

Тема 8: Традиции и нови времена

Вид на урока: за нови знания

План на урока	1. Традиции и нови времена – културно-исторически и музикални характеристики 2. Попкултура и музикален мейнстрим 3. Музикални традиции и техни съвременни прочити 4. Съвременни композиторски търсения и експерименти 5. Песен за пеене 6. Музика за възприемане 7. Въпроси и задачи, свързани с темата
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: – характеристики на традиционни стилистики и музикални практики и съвременните им интерпретации; – характеристики на попмузиката, нейни проявления и трансформации; – нови композиторски и изпълнителски търсения и експерименти. Изпълняват „Знам“ – музика и аранжирани Боян Христов, текст Любо Киров, изпълнява Любо Киров. Имат слухов опит, възприемат и коментират музика: Концерт „Vaquoie ex machina“ за три клавишни инструмента и оркестър от Георги Арнаудов, трета част. Представят се основни понятия: <i>мейнстрийм, ремикс, кавърверсия, колаж</i> .
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знанията за композитори, изпълнители и музикални жанрове, традиционна музика, поп, рок и уърлд мюзик.
Съдържателни акценти	Въвеждане чрез беседа на нови знания. 1. Традиции и нови времена в музиката. 2. Реконструиране, трансформиране и синтезиране на традиционна, композиторска и попмузика. 3. Музикални хибриди и експерименти. 4. Специален акцент е възприемането на музика и свързването на минало и съвременност: Концерт „Vaquoie ex machina“ за три клавишни инструмента и оркестър от Георги Арнаудов, трета част. 5. Музикалноизпълнителска дейност. „Знам“ – музика и аранжирани Боян Христов, текст Любо Киров, изпълнява Любо Киров. 6. Работа с илюстративния материал и рубриката „Знаете ли, че...“.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, илюстративен материал. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Търсене на примери за проекти, синтезиращи различни исторически и географски музикални традиции. Изготвяне на презентация за музикалните традиции на света.
Допълнителни задачи	Търсене на ремикси на популярни фолклорни или поп песни.
Задачи за контрол	
Отговори на въпросите и задачите	

Тема 9: Музиката и нейното разпространение

Вид на урока: за упражнение

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> 1. Затвърдяване на песента за пеене „Мой свят“ 2. Музика за възприемане: слушане на джазимпровизация от Любомир Днев и проследяване как се променя музикалната тема; първа част из Симфония № 40 от Волфганг Амадеус Моцарт и нейна кавърверсия; музика из балета „Лебедово езеро“ от Пьотр Илич Чайковски (слухово и с нотен пример) и нейното използване в едноименния анимационен филм на японския режисьор Ябуки Кимио 3. Задачи, свързани с актуализиране и затвърдяване на знанията за нови термини и техните музикални употреби чрез текстови задачи и чрез музикално възприемателна дейност 4. Актуализиране на знания за композитори, жанрове и музикални форми – симфония, балет 5. Актуализиране на знания чрез работа с илюстративен материал, с видеоматериал и рубриката „Знаете ли, че...“
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ориентират се в общите механизми за разпространение на музика днес; – познават оригинални и видоизменени музикални произведения; – разграничават музикални жанрове; – имат представа за разпространението на музиката и знания за традиционна и популярна музика; – разбират и използват понятията <i>кавърверсия</i>, <i>колаж</i>, <i>мейнстрийм</i>, <i>ремикс</i>.
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знания за композитори, жанрове и творби от различни епохи, както и за музикални изпълнители.
Съвържателни акценти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Музикалноизпълнителска дейност: песента „Мой свят“. 2. Затвърдяване на знанията за композитори и трансформации на музикални произведения. 3. Дискутиране на влиянието на музикалната индустрия и медиите върху музиката и музикалните творби. 4. Затвърдяване на знанията за важни понятия, свързани с музикалната индустрия, и техните употреби. 5. Музикално възприемане на музика от различни епохи и жанрове. 6. Свързване на музиката с други изкуства – танц, кино.
Ресурси (основни и допълнителни)	<p>Основен ресурс – учебникът: текстова част, илюстративен материал.</p> <p>Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.</p>
Допълнителни дейности	При възможност да се посети балетен спектакъл и да се коментира ролята на музиката в него.
Допълнителни задачи	Да се създадат тематични колекции от звукови и видеофайлове на традиционна и популярна музика.
Задачи за контрол	Задачите за упражнения са и форми на усетен контрол.
Отговори на въпросите и задачите	3. нов вариант; техника; медиите; нова версия

Тема 10: Традиционна българска музика. Мястото на фолклора днес

Вид на урока: за нови знания

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристики на традиционната музика 2. Българският фолклор като неразделна част от живота на българина 3. Промени в съществуването и представянето на българския фолклор 4. Професионализация на фолклорното наследство 5. Разпространение на българското фолклорно наследство по света 6. Песен за пеене 7. Музика за възприемане 8. Въпроси и задачи, свързани с темата
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците знаят:</p> <ul style="list-style-type: none"> – основни характеристики на традиционната музика; – основни характеристики на българския фолклор; – промените в съществуването и представянето на българския фолклор; – представянето на българския фолклор от професионални фолклорни ансамбли. <p>Представят се основни понятия: <i>ансамбъл</i>, <i>фолклорен ансамбъл</i>.</p>
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знанията за традиционната култура и българския фолклор от предходните години – фолклорни области, фолклорни изпълнители, български изпълнители и композитори, музикални институции, музикални инструменти.

Съдържателни акценти	С беседа и чрез музикални примери се представят: 1. Характерни черти на традиционната музика. 2. Специфики на българския фолклор. 3. Модернизация и професионализация на българското фолклорно наследство. 4. Разпространението на българското фолклорно наследство по света. 5. Български фолклорни певци, инструменталисти и ансамбли. 6. Музикалноизпълнителска дейност: „Обесването на Васил Левски“ – популярна песен, текст Христо Ботев. 7. Музикалновъзприемателна дейност: „Пълна градина бели лалета“ – изпълняват „Бистришките баби“, „Тръгнала е мома Рума“, обр. Кирил Стефанов, изпълняват Илия Аргиров и ансамбъл „Пирин“. 8. Работа с илюстративния материал и рубриците „Знаете ли, че...“, „Да си припомним“.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, илюстративен материал. Аудиоматериали. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Търсете на записи на известни изпълнители на традиционна музика в интернет.
Допълнителни задачи	Изготвяне на тоplistа на български фолклорни песни.
Задачи за контрол	
Отговори на въпросите и задачите	1. „Пълна градина бели лалета“

Тема 11: Фолклорът в съвременната култура

Вид на урока: за нови знания

План на урока	1. Многообразието от фолклорни традиции в съвременната култура 2. Ролята на музикалните архиви, музеите и библиотеките за съхранение на фолклора 3. Пренасяне на фолклорни традиции и техни трансформации 4. Използване на фолклора в съвременната култура 5. Авторско творчество върху фолклорна основа 6. Песен за пеене 7. Музика за възприемане 8. Въпроси и задачи, свързани с темата
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: – различни традиции и образци на традиционна музика; – ролята на музикалните архиви, музеите и библиотеките за съхранение на фолклора; – промените в съществуването и представянето на фолклорното наследство; – професионализирането на българското фолклорно наследство чрез авторско творчество върху фолклорна основа.
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знанията за традиционната култура, музиката на света и българския фолклор – български изпълнители и композитори, създаващи творчество върху фолклорна основа, музикални институции, музикални инструменти, изпълнителски състави.
Съдържателни акценти	С беседа и чрез музикални примери се представят: 1. Многообразието от фолклорни традиции в света. 2. Специфики на българския фолклор и авторски фолклорни обработки. 3. Модернизация на българското фолклорно наследство. 4. Разпространението на българското фолклорно наследство по света. 5. Използване на фолклора в съвременната култура. 6. Музикалноизпълнителска дейност: „Доброто старо приятелство“ – шотландска песен, песни по избор. 7. Музикалновъзприемателна дейност: Петко Стойнов – „Що ми е мило и драго“, изпълнява мъжки хор. 8. Работа с илюстративния материал и рубриците „Знаете ли, че...“.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, илюстративен материал. Аудиоматериали. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Търсене на записи на изпълнители на фолклорна музика в интернет. Търсене в медиите на различни традиционни и съвременни варианти на народните песни „Притури са планината“, „Полезнала е Того-ра“, „Що ми е мило и драго“, „Дафино вино“ и др. Сравнение, като се описват сходствата и разликите. Научаване на избрана от учениците песен.

Допълнителни задачи	Запис на фолклорна песен и представянето му в учебния час.
Задачи за контрол	
Отговори на въпросите и задачите	

Тема 12: Фолклорът в композиторското творчество

Вид на урока: за нови знания

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> 1. Връзката на композиторското творчество с фолклора през различните исторически епохи: барок, класицизъм, романтизъм, XX век 2. Творчество на български композитори първомайстори и българските композитори класици и фолклорът 3. Фолклорни обработки и други художествени подходи към фолклора в музиката на българските композитори 4. Фолклор и популярна музика 5. Песен за пеене, свързана с темата 6. Музика за възприемане 7. Въпроси и задачи, свързани с темата
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците знаят:</p> <ul style="list-style-type: none"> – основни характеристики на връзката на композиторското творчество с фолклора през различните исторически епохи; – различни подходи в претворяването на фолклора; – имена на композитори и произведения; – отношението на българските композитори към фолклора. <p>Представя се основно понятие: <i>партитура</i>.</p>
Актуализиране на знания, умения	<p>Актуализиране на основни знания за чуждестранни и български композитори и творби, изучени през предходните години, и за връзката им с фолклора, разграничаване на различни художествени подходи към фолклора.</p> <p>Изразяване на аргументирано лично мнение.</p>
Съдържателни акценти	<p>С беседа и подходящи примери се представят:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Старинни танци като алеманда, менует, жига, сарабанда и гр. 2. Творчеството на композитори от различни национални школи на XIX век: Шуберт, Шопен, Лист, Брамс, Бородин и гр. 3. Музика на XX век: балетите на Стравински, произведения от Бела Барток. 4. Творчеството на композиторите първомайстори и композиторите класици. 5. Фолклорни обработки от Филип Кутев, Красимир Кюркчийски и гр. 6. Фолклор и популярна музика. 7. Музикалноизпълнителска дейност: „Дъмбата“, муз. Георги Петков (вариант за пеене). 6. Музикалновъзприемателна дейност: „Дъмбата“, муз. Георги Петков; „Ръченица“ за цигулка и пиано из „Две български парафрази“, оп. 18 от Панчо Владигеров. <p>Работа с илюстративния материал и рубриката „Знаете ли, че...“.</p>
Ресурси (основни и допълнителни)	<p>Основни и допълнителни текстове в рубриката „Знаете ли, че...“.</p> <p>Разглеждане на партитури за различни музикалноизпълнителски състави.</p> <p>Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.</p>
Допълнителни дейности	Представяне пред класа на различни звукови примери за връзката на композиторското творчество с фолклора.
Допълнителни задачи	Търсене в интернет на материали за български фолклорни ансамбли.
Задачи за контрол	
Отговори на въпросите и задачите	1. цигулка и пиано

Тема 13: Фолклорът в композиторското творчество

Вид на урока: за упражнение

План на урока	Затвърдяват се знания от предходния урок. 1. Песен за пеене 2. Въпроси и задачи, свързани с възприемане на музика и текстови задачи 3. Самостоятелна работа 4. Работа с текст в рубриката „Знаете ли, че...“
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: – различни художествени подходи в композиторското творчество към фолклора и ги разпознават; – имена на известни чуждестранни и български композитори и творби; – имена на известни български фолклорни изпълнители и техния репертоар; – метроритмични особености на различни български песни и танци и ги свързват с графична схема; – различни музикалноизразни средства и ролята им за драматургичното изграждане на музикалната творба; – примери за музика в киното. Изпълняват тематично свързана песен. Имат слухов опит да разпознават изучени в предходни години песни от репертоара на фолклорни изпълнители и произведения от български композитори.
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на придобитите знания за български фолклор, фолклорни песни и танци, известни български изпълнители на фолклорна музика, български композитори, различни художествени подходи към фолклора в различни музикални жанрове.
Съдържателни акценти	1. Музикалноизпълнителска дейност: затвърдяване на песента „Дъмбата“ от Георги Петков (вариант за пеене) и определяне на нейния размер. 2. Музикално възприемателна дейност: „Снощи седенки кладохме“ от репертоара на Мита Стойчева и „Дъмбата“, муз. Георги Петков. Разпознаване на цитат от песента на Мита Стойчева, използван в песента „Дъмбата“. 3. Слушане на „Дъмбата“ с цел проследяване на прозодията в нея. 4. Музикално възприемателна дейност: фрагменти от „Ръченица“ из „Две български парафрази от Панчо Владигеров, „Ръченица“ из „Тракийски танци“ от Петко Стайнов и „Ръченица“ из операта „Момчил“ от Любомир Пипков. Актуализиране на знания за тях. 5. Свързване на фолклорни танци с подходяща графична схема. 6. Музикално възприемателна дейност: хоро „Весело сърце“ от Андрей Врачански. Разпознаване на духов оркестър, размер и вид на хоро. 7. Музикално възприемателна дейност: Унгарски танц № 5 от Йоханес Брамс за симфоничен оркестър. Проследяване на музикалноизразни средства. Проследяване на интерпретацията на Унгарски танц № 5 от Брамс във филма на Чарли Чаплин „Великият диктатор“.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, рубриката „Знаете ли, че...“: знания за традиционния унгарски танц чардаш. Аудио- и видеоматериали. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Търсене на интернет ресурси.
Допълнителни задачи	Презентация на тема „Фолклорните танци в творчеството на българските композитори“.
Задачи за контрол	Задачите за упражнения са и форми на устен контрол.
Отговори на въпросите и задачите	4. Трите произведения са за симфоничен оркестър. 5. право хоро – четвърта позиция; ръченица – трета позиция; дайчово – първа позиция; пайдушко – втора позиция 6. дайчово хоро 9/8

Тема 14: Съвременно продуциране на фолклора

Вид на урока: за нови знания и упражнение

План на урока	<p>Урокът съчетава нови знания и упражнение.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Промени в сценичното представяне на фолклора и звукозаписите му 2. Ново съдържание, форми и функции на фолклора 4. Преобразуване на фолклорната традиция в глобалната среда. Фолклорът като стока 5. Съвременното продуциране на фолклора: медийно планиране, предприемачество 6. Формати за сценично и медийно представяне на фолклора 7. Пеене на нова песен 8. Въпроси и задачи, свързани с музика за слушане 9. Търсене на информация в интернет и изготвяне на презентации
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците знаят:</p> <ul style="list-style-type: none"> – нови културни и пазарни механизми при създаването и функционирането на фолклора; – нови формати в сценичното и медийното представяне на фолклора в глобална среда; – известни български и чуждестранни изпълнители, състави и продуценти на фолклорни албуми. <p>Представят се основни понятия: <i>продуцент, продуцентство</i>.</p>
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знанията за фолклорна музика, композиторски художествени подходи, фолклорни изпълнители и състави, наградите „Грами“.
Съдържателни акценти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Чрез беседа се въвеждат новите понятия <i>продуцент</i> и <i>продуцентство</i> (респ. <i>продуциране</i>), като се проследяват промените в сценичното представяне на фолклора и звукозаписите му в глобална среда. 2. Специален акцент са звукозаписите с българска фолклорна музика, продуциране от Марсел Селие – „Мистерията на българските гласове“, които дават и името на женския фолклорен хор при БНР, с дир. Дора Христова. 3. Сценични и медийни формати при представяне на фолклора и промените във фолклорните аранжimenti. 4. Дискусия върху конкретни музикални примери (върху изучен музикален материал и допълнителен по избор). 5. Пеене на нова песен: „Тъпан бие“, музика Здравко Манолов, текст народен, аранж. Ваня Ангелска. 6. Въпроси и задачи, свързани с музика за слушане: „Стани ми, майчо“ от Красимир Кюркчийски, изпълняват Надежда Хвойнева и „Мистерията на българските гласове“, дир. Дора Христова; албумите „Мистерията на българските гласове“, продуцирани от Марсел Селие, и други по избор. 7. Задачи за затвърдяване на знанията чрез търсене на информация в интернет и изготвяне на презентации.
Ресурси (основни и допълнителни)	<p>Основен ресурс – учебникът: текстова част, илюстративен материал.</p> <p>Аудиоматериали.</p> <p>Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.</p>
Допълнителни дейности	<p>Търсене в интернет на записи на албумите „Мистерията на българските гласове“, продуцирани от Марсел Селие.</p> <p>Търсене в интернет на изпълнения на световноизвестни български фолклорни състави.</p>
Допълнителни задачи	<p>Търсене на информация за продуценти на фолклорна музика и медийни продукти.</p> <p>Изготвяне на презентации.</p> <p>Предварително дискутиране на предложенията в клас.</p>
Задачи за контрол	Задачите за упражнения и допълнителните задачи са и форми на устен контрол.
Отговори на въпросите и задачите	

Тема 15: Фолклор и съвременност

Вид на урока: преговор

План на урока	<ol style="list-style-type: none">1. Изпълнение на изучени песни с определени задачи2. Чрез словесни задачи и музикалновъзприемателна дейност се преговарят знания за художествени подходи в претворяването на народните танци от българските композитори3. Преговаряне на знанията за новото понятие <i>продуцент</i>4. Разпознаване на български фолклорни изпълнители и състави, изучавани в предходни години5. Систематизиране и представяне на примери за звукозаписна дейност на фолклор
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: <ul style="list-style-type: none">– могат да пеят песни от училищния репертоар и да коментират техните основни музикални характеристики, посланията на техния текст;– описват със свои думи композиторски подходи в художественото претворяване на фолклора;– свързват музикални понятия с техните определения;– разпознават известни български фолклорни изпълнители и състави;– могат да търсят и систематизират подходяща информация в интернет.
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на фолклора и композиторското творчество, фолклорните изпълнители и състави, звукозаписите на българска фолклорна музика и понятията, свързани със сценичното и медийното представяне на фолклора.
Съдържателни акценти	<ol style="list-style-type: none">1. Музикалноизпълнителска дейност и задачи, свързани с нея: „Дъмбата“, муз. Георги Петков (вариант за пеене); „Обесването на Васил Левски“, популярна песен, текст Христо Ботев. Междупредметна връзка с български език и литература.2. Музикалновъзприемателна дейност и задачи, свързани с нея: „Ръченица“ из „Две български парафрази“ за цигулка и пиано от Панчо Владигеров.3. Текстови задачи, свързани с новото понятие <i>продуцент</i>.4. Работа със снимков материал.5. Задачи за работа в интернет.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част, аудиоматериали, интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси. Изготвяне на презентации.
Допълнителни задачи	Нотни примери (включването им в урока или в групи уроци е по желание на учителя).
Задачи за контрол	Задачите за упражнения са и форми на устен контрол.
Отговори на въпросите и задачите	4. Човек, който организира...

Тема 16: Фолклор и сцена

Вид на урока: за наблюдение

План на урока	Часът за наблюдение е предназначен за посещение, документиране със снимки, звукозаписи и видеозаписи на репетиция на фолклорен концерт. То може да бъде реализирано съобразно плана на работа на преподавателя и провеждането на часовете през първия срок или втория срок, както и да бъдат потърсени алтернативни форми за селището и училището чрез посещение на самостоятелна мултимедийна изява, документиране на тази изява и т.н. Възможност за ангажиране на личната активност на учениците е подготвянето на презентации. Предложена е примерна тема: „Фолклорът на концертната сцена“.
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците знаят: <ol style="list-style-type: none">1. броя на музикантите.2. основния изпълнителски състав.3. какъв е техният репертоар.4. на какви инструменти свирят.5. какво техническо оборудване използват.6. има ли мултимедийни ефекти.7. какво ще бъде облеклото на изпълнителите.
Актуализиране на знания, умения	Актуализиране на знания от часове, свързани с темите за фолклор и съвременност и фолклор и композиторско творчество.

Съдържателни акценти	1. Посещение на репетиция на фолклорни изпълнители. 2. Изготвяне на презентация. Дигитални компетентности. 3. Музикалноизпълнителска дейност.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс: учебникът. Допълнителни материали: концертни програми, звукозаписи, материали от интернет и др.
Допълнителни дейности	Посещение на репетиция на фолклорен концерт. Работа с интернет ресурси.
Допълнителни задачи	Търсене на материали от интернет по темата.
Задачи за контрол	Разработената скала за самооценка на презентацията в учебника е на с. 41.

Тема 17: Фолклор и съвременност

Вид на урока: за обобщение

План на урока	Урокът съдържа: 1. Две музикалноизпълнителски задачи: песен от изучавания материал по избор „Обесването на Васил Левски“ (популярна песен, текст Христо Ботев) и групи възрожденски песни по избор, изучени в предходни години 2. Две тестови задачи, като първата е свързана с музикално възприемателна дейност на откъси от шест познати произведения, разпознаването им и съотнасянето на заглавия и композитори, а второто – с посочване на вярното твърдение 3. Три задачи за работа с интернет ресурси, дискусия по темите 4. Запис и обработка на музика със звукозаписни програми
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: – знаят и могат да изпълняват известни възрожденски песни; – свързват изучени произведения с техните автори; – имат основни знания за музикалната култура в съвременността; – познават различни примери за включване на български фолклор в проекти, свързани с уърлд мюзик, и медийното му функциониране в глобалната среда; – използват звукозаписни програми, с които записват и обработват музика.
Актуализиране на знания, умения	Пеене на изучени тази и предходните години песни; слушане на музика с определена задача, актуализиране на знания за основни понятия и определения, работа в интернет среда с определена задача.
Съдържателни акценти	1. Музикалноизпълнителска дейност: „Обесването на Васил Левски“ – популярна песен, т. Х. Ботев; песни от училищния и извънучилищния репертоар. 2. Музикално възприемателна дейност, свързана с обобщаване на знанията за композитори – разпознаване на музикални произведения и съотнасянето им към техните автори: фрагменти от П. Владигеров – „Ръченица“ из „Две български парафрази“ за цигулка и пиано, оп. 18, В. Джамбазов – „Тайните на една кутийка“, Г. Петков – „Дъмбата“, П. Стайнов – „Що ми е мило и драго“, П. И. Чайковски – „Лебедово езеро“ и Й. Брамс – Унгарски танц № 5. 3. Обобщаване на знания, свързани с основни понятия. 4. Въпроси и задачи за работа в интернет в екипи, откриване и систематизиране на информация по определени параметри; изпълнения на Арканхел и „Нови български гласове“, проект „Балкански коне“ и др. (от интернет). 5. Работа със звукозаписни и звукообработващи програми.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс – учебникът: текстова част. Аудиоматериали. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Интернет ресурси.
Допълнителни задачи	Търсене на клипове в интернет на проекти с уърлд мюзик, музикални албуми с музикален фолклор от различни страни и др.
Задачи за контрол	Задачите за обобщение са и форми на устен контрол.
Отговори на въпросите и задачите	3. „Ръченица“ из „Две български парафрази“, оп. 18 – Панчо Владигеров; „Тайните на една кутийка“ – Владимир Джамбазов; „Дъмбата“ – Георги Петков; „Що ми е мило и драго“ – Петко Стайнов; „Лебедово езеро“ – Пьотр Илич Чайковски; Унгарски танци № 5 – Йоханес Брамс 4. Смесване (хибриди) на...

Тема 18: Какво знам в края на десети клас

Вид на урока: за изходна диагностика

План на урока	Изходна диагностика върху материала от 10. клас.
Опорни знания и умения, основни понятия	Опорни знания за: – нови песни, изучавани през годината; – музикални произведения и техните композитори; – музикални изпълнители; – изучавани нови понятия.
Актуализиране на знания, умения	Песни, изучавани в 10. клас, основни понятия, жанрове и стилове и техните характеристики, композитори, произведения, изпълнители.
Съдържателни акценти	Изходната диагностика включва 6 задачи върху: 1. Композитори и произведения. 2. Музикални жанрове. 3. Музикални изпълнители. 4. Основни изучени понятия – задача за попълване на липсващи гуми.
Ресурси (основни и допълнителни)	Основен ресурс е учебникът. Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника и интернет ресурси.
Допълнителни дейности	Пеене на песни от извънучилищния репертоар.
Допълнителни задачи	Слушане и анализ на музика.
Задачи за контрол	Тестово формиращо оценяване в диагностиката.
Отговори на въпросите и задачите	Верните отговори на задачите носят общо 15 точки. № 1 – 1 т. (Произведението е по избор на учителя: Чайковски, Владигеров, Стайнов, Брамс) № 2 – 1 т. (В) № 3 – 1 т. (Борис Карадимчев) № 4 – 1 т. (Борис Годжунов и Мими Иванова) № 5 – 1 т. (<i>Етнофолк, фолкджаз, уърлд мюзик</i> са понятия, свързани с миналото.) № 6 – 10 т. (новите технологии, саундтракове, танца, спектакъл, медиите, нова версия, фолклорни, нотен)

Може да се използва следната примерна скала за преобразуването на точките в цифрова оценка:

- 13 – 15 т. – Отличен
- 10 – 12 т. – Мн. добър
- 7 – 9 т. – Добър
- 4 – 6 т. – Среден
- 0 – 3 т. – Слаб

ГОДИШНО ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

по учебния предмет МУЗИКА за 10. клас

№ по рег	Учебна седмица по рег	Тема на урочната единица	Вид на урочната единица	Очаквани резултати	Методи (дейности)	Забележки и коментари
1	1 – 2	Музиката в историята и съвременността	Преговор (час и половина)	<p>Изпълнява песни от училищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента.</p> <p>Разпознава музикални творби, като се опира на слуховия си опит, свързан с изразните средства и с нотен текст.</p> <p>Свързва музикални творби с композитори и музикални стилове.</p> <p>Проследява действието и последователността на изразните средства в звучаща творба.</p> <p>Разпознава визуално български композитори от различни генерации.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Изпълнителска дейност (от 9. клас): Й. Брамс – „Лека нощ“; „Б. Т. Р.“ – „Златен гъжг“; дует „Авеню“ – „Бягство“; „Катерино моме“; П. Стайнов – тема на „Ръченица“ из „Тракийски танци“ (нотен текст); М. Големинов – тема на „Нестинарско хоро“ (нотен текст). Слушане на музика и задачи по зададени параметри (от 9. клас): И. Стравински – „Марш“ от „История на войника“ (първа част); К. Дебюси – „Лунна светлина“ (за пиано); В. Казанджиев – „Кукерски танц“; К. Кюркчийски – „Дилмано, дилберо; Марин Големинов – „Нестинарско хоро“ (фрагмент); Л. Пипков – „Ръченица“ (фрагмент); П. Владигеров – Българска рапсодия „Вардар“ (фрагмент). Работа с илюстративен материал. Текстови задачи. Актуализиране на знания от предходната година. Систематизиране и обобщаване на знанията. Дискусия. Устно формиращо оценяване от учителя. 	
2	2	Какво знам в началото на десетия клас	входна диагностика	<p>Изпълнява песни от училищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента.</p> <p>Разпознава музикални творби, като се опира на слуховия си опит, свързан с изразните средства и с нотен текст.</p> <p>Свързва музикални творби с композитори и музикални стилове.</p> <p>Знае основни музикални понятия.</p> <p>Проследява действието и последователността на изразните средства в звучаща творба.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Слушане на музика и задачи по зададени параметри: М. Големинов – „Нестинарско хоро“, Л. Пипков – „Ръченица“, П. Владигеров – Българска рапсодия „Вардар“ (по избор); К. Дебюси – „Лунна светлина“ (начало). Текстови задачи. Проверка на знания от предходната година. Тестово формиращо оценяване. 	

№ по рег	Учебна седмица по рег	Тема на урочната единица	Вид на урочната единица	Очаквани резултати	Методи (дейности)	Забележки и коментари
3	3	Музиката в синтез с други изкуства и технологии	нови знания	<p>Изпълнява песни от училищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента.</p> <p>Анализира в музикално произведение съответните изразни средства.</p> <p>Разпознава музикални творби, като се опира на слуховия си опит, свързан с изразните средства.</p> <p>Проследява действието и последователността на изразните средства в звучаща творба.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Изпълнителска дейност (<i>разучаване на нова песен</i>): Б. Карадимчев – „Хора и улици“ от филма „Момчето си отива“ (и нотен текст). Слушане на музика и задачи по определени параметри: В. Джембазов – „Тайният живот на една кутийка“; „I Will Always Love You“ на Уитни Хюстън от филма „Бодигарг“ и „My Heart Will Go On“ на Селин Дион от „Титаник“ (от интернет). Беседа – представяне на темата на урока и новите понятия <i>саунд</i> и <i>саундтрак</i>. Представяне на допълнителни знания в рубриката „Знаете ли, че...“ – композиторите Б. Карадимчев и В. Джембазов. Задачи за работа в интернет, откриване и систематизиране на информация по определени параметри. 	
4	4	Музиката в синтез с другите изкуства и технологии	упражнения	<p>Изпълнява песни от училищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента.</p> <p>Анализира в музикално произведение съответните изразни средства.</p> <p>Разпознава музикални творби, като се опира на слуховия си опит, свързан с изразните средства.</p> <p>Проследява действието и последователността на изразните средства в звучаща творба.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Изпълнителска дейност: Б. Карадимчев – „Хора и улици“. Слушане на музика и задачи по определени параметри: П. И. Чайковски – „Лебегово езеро“; Л. Денев – Джаз импровизация. Работа с илюстративен материал. Систематизиране и затвърждаване на знанията. Устно формиращо оценяване от учителя. 	
5	5	Музика и медиуми	нови знания	<p>Изпълнява песни от училищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента.</p> <p>Анализира в музикално произведение съответните изразни средства.</p> <p>Дискутира ролята на медиите за развитието на музикалното изкуство днес.</p>	<p>Изпълнителска дейност и задачи по определени параметри (<i>разучаване на нова песен</i>): „Сленг“ – „Мой свят“.</p> <p>Слушане на музика и задачи по определени параметри: Л. Бърнстейн – Симфонични танци из мюзикъла „Уестсайдска история“ (фрагмент).</p> <p>Беседа – представяне на темата на урока и новите понятия <i>спот</i> и <i>джингъл</i>.</p> <p>Представяне на допълнителни знания в рубриките „Знаете ли, че...“ – музика в медиите, жанра радиоопера и композитора Александър Райчев, интернет симфонията на Тан Дън.</p> <p>Работа с илюстративен материал.</p> <p>Задачи за работа в интернет, откриване и систематизиране на информация по определени параметри.</p>	

№ по рег	Учебна седмица по рег	Тема на урочната единица	Вид на урочната единица	Очаквани резултати	Методи (дейности)	Забележки и коментари
6	6	Мулти-медия концерт спектакъл	наблюдение	<p>Познава основни медийни и мултимедийни реализации на музика.</p> <p>Реализира знания за синтез на музиката с други изкуства.</p> <p>Изготвя чрез съвременните информационни технологии плейлиста на музика в различна интерпретация.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Песни от училищния и извънучилищния репертоар. • Извънкласна и извънучилищна дейност. • Дискусия. • Систематизиране и обобщаване на знанията. • Самооценка. 	
7	7	Музикална индустрия	нови знания	<p>Изпълнява песни от училищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента.</p> <p>Проследява действието и последователността на изразните средства в звучаща творба.</p> <p>Дискутира ролята на музикалната индустрия за развитието на музикалното изкуство днес.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнителска дейност и задачи по определени параметри: „Нека бъде светлина“ – изп. „Подуене блус бенд“. • Музика за слушане и задачи по зададени параметри: Фреди Меркюри и Монсерат Кабае – музикален албум „Барселона“ (интернет). • Беседа – представяне на темата на урока и новите понятия <i>варие</i> и <i>музикално шоу</i>. • Представяне на допълнителни знания в рубриката „Знаете ли, че...“ – новия виртуален свят и английската група „Горилас“. • Работа с илюстративен материал. Въпроси и задачи за работа в интернет, откриване и систематизиране на информация по определени параметри. 	
8	8	Традиции и нови времена	нови знания упражнение	<p>Изпълнява песни от училищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента.</p> <p>Реализира чрез съвременните технологии кавър-версия и ремикс.</p> <p>Проследява действието и последователността на изразните средства в звучаща творба.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнителска дейност: (разучаване на нова песен): „Знам“ – муз. и ар. Б. Христов, текст Л. Киров, изп. Л. Киров. • Слушане на музика и задачи по зададени параметри: Г. Арнаудов – Концерт „Vareque ex machina“, трета част; Deep Zone „Нови версии на златни БГ хитове: (интернет).“ • Беседа – представяне на темата на урока и новите понятия <i>мейнстрийм</i>, <i>ремикс</i>, <i>кавър-версия</i> и <i>колаж</i>. • Представяне на допълнителни знания в рубриката „Знаете ли, че...“ – композитора Георги Арнаудов, сонористика и алеаторика в музиката на Иван Спасов и Васил Казанджиев, Елица и Стоян Янкулов – Стунджии. • Работа с илюстративен материал. • Въпроси и задачи за работа в интернет, откриване и систематизиране на информация по определени параметри. • Дискусия. • Систематизиране и обобщаване на знанията. • Устно формиращо оценяване от учителя. 	

№ по рег	Учебна седмица по рег	Тема на урочната единица	Вид на урочната единица	Очаквани резултати	Методи (дейности)	Забележки и коментари
9	9	Музиката и нейното разпространение	упражнение	<p>Изпълнява песни от училищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента.</p> <p>Проследява действието и последователността на изразните средства в звучаща творба.</p> <p>Дискутира ролята на медиите за развитието на музикалното изкуство днес.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Изпълнителска дейност и задачи, свързани с нея: „Мой свят“ – „Сленг“, Л. Денев – гъзимпровизация, „Знам“ – муз. и ар. Б. Христов, текст Л. Киров, изп. Любо Киров. Слушане на музика и задачи по зададени параметри: В. А. Моцарт – Симфония № 40, първа част – кавърверсия; П. И. Чайковски – „Лебедово езеро“. Систематизиране и обобщаване на знанията чрез музикални примери и текстови задачи. Представяне на допълнителни знания в рубриката „Знаете ли, че...“. Дискусия. Самостоятелна задача (тематични колекции от звукови и видеофайлове). Устно формиращо оценяване от учителя. 	
10	10	Традиционна българска музика. Мястото на фолклора днес	нови знания	<p>Изпълнява песни от училищния репертоар и извънучилищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента.</p> <p>Знае възрожденски песни.</p> <p>Разпознава фолклора в музиката на композиторите.</p> <p>Определя параметрите на фолклорната практика.</p> <p>Дискутира върху ролята на музиката в традиционните форми на българския фолклор.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Изпълнителска дейност (разучаване на нова песен): „Обесването на Левски“, попул. песен, текст Х. Ботев. Работа със словесен текст (на новата песен) и беседа за нея. Слушане на музика и задачи по зададени параметри: „Пълна градина бели лалета“ – изп. „Бистришките баби“; „Тръгнала е мома Рума“, обр. Крил Стефанов, изп. Илия Аргиров и ФА „Пирин“. Беседа – представяне на темата на урока и новите понятия <i>ансамбъл</i>, <i>фолклорен ансамбъл</i>. Актуализиране и обобщаване на знания за българския музикален фолклор и фолклорните области от предходни години. Представяне на допълнителни знания в рубриката „Знаете ли, че...“ – Берлински фонограмен архив, съхраняване на традиционна музика от Азия. Работа с илюстративен материал. Дискусия. Въпроси и задачи за работа в интернет, откриване и систематизиране на информация по определени параметри. 	

№ по рег	Учебна седмица по рег	Тема на урочната единица	Вид на урочната единица	Очаквани резултати	Методи (дейности)	Забележки и коментари
11	11	Фолклорът в съвременната култура – звукови образи	нови знания упражнение	Изпълнява песни от училищния репертоар и извънучилищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента. Дискутира върху ролята на музиката в традиционните форми на българския фолклор. Опознава новите тенденции в музиката.	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнителска дейност (разучаване на нова песен): „Доброто старо приятелство“ – шотландска песен (и с нотен текст). • Изпълнителска дейност: песен от училищния и извънучилищния репертоар по избор. • Музика за слушане и задачи по определени параметри: П. Стайнов – „Що ми е мило и драго“, обр. за мъжки хор; съвременни варианти на „Притури са планината“, „Полегнала е Тудора“, „Дафино вино“ и др. (от интернет). • Беседа – представяне на темата на урока. • Представяне на допълнителни знания в рубриката „Знаете ли, че...“ – събиране, обработка, аранжировки и тиражиране на българския музикален фолклор от XIX век до днес. • Работа с илюстративен материал. • Дискусия. • Въпроси и задачи за работа в интернет, откриване и систематизиране на информация по определени параметри. • Систематизиране и обобщаване на знанията. • Устно формиращо оценяване от учителя. 	
12	12	Фолклорът в композиторското творчество	нови знания	Изпълнява песни от училищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента. Разпознава фолклора в музиката на композиторите. Опознава новите тенденции в музиката. Разграничава различни художествени подходи към фолклора. Проследява действието и последователността на изразните средства в звучаща творба. Разпознава различни изпълнителски състави.	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнителска дейност (разучаване на нова песен): Г. Петков – „Дъмбата“ (вариант за пеене). • Слушане на музика, систематизиране и обобщаване на знанията по зададена тема: Г. Петков – „Дъмбата“, изп. женски хор „Български гласове – Ангелите“; П. Владигеров – „Ръченица“ из „Две български парафрази“ за цигулка и пиано, оп. 18. • Беседа – представяне на темата на урока и новото понятие <i>партитура</i>. • Представяне на допълнителни знания в рубриката „Знаете ли, че...“ – Бела Барток. • Работа с илюстративен материал. • Дискусия. • Въпроси и задачи за работа в интернет, откриване и систематизиране на информация по определени параметри. • Систематизиране и обобщаване на знанията. 	

№ по рег	Учебна седмица по рег	Тема на урочната единица	Вид на урочната единица	Очаквани резултати	Методи (дейности)	Забележки и коментари
13	13	Фолклорът в композиторското творчество	упражнение	<p>Изпълнява песни от училищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента.</p> <p>Разпознава автентичен фолклор и фолклора в музиката на композиторите.</p> <p>Знае имената на известни български фолклорни изпълнители.</p> <p>Разграничава различни художествени подходи към фолклора.</p> <p>Проследява действието и последователността на изразните средства в звучаща творба.</p> <p>Свързва танци с подходящи графични схеми.</p> <p>Разпознава различни изпълнителски състави.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Изпълнителска дейност: Г. Петков – „Дъмбата“ (вариант за пеене). Слушане на музика и задачи по зададени параметри: Г. Петков – „Дъмбата“, изп. женски хор „Български гласове – Ангелите“; „Снощи сегенки кладохме“, изп. Мита Стойчева; П. Владигеров – „Ръченица“ из „Две български парафрази“ за цигулка и пиано, оп. 18 (фрагмент); П. Стайнов – „Ръченица“ из „Тракийски танци“ (фрагмент); Л. Пипков – „Ръченица“ из операта „Момчил“ (фрагмент); А. Врачански – „Весело сърце“ (за духов орк.); Й. Брамс – Унгарски танц № 5 (за симф. оркестър). Дискусия. Задачи за работа в интернет, откриване и систематизиране на информация по определени параметри. Устно формиращо оценяване от учителя. 	
14	14	Съвременно продуциране на фолклора	нови знания упражнение	<p>Изпълнява песни от училищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента.</p> <p>Опознава новите тенденции в музиката и нейното продуциране.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Изпълнителска дейност (разучаване на нова песен): З. Манолов – „Тъпан бие“, ар. В. Ангелска, изп. „Децата на Севлиево“. Музика за слушане и задачи по определени параметри: К. Кюркийски – „Стани ми, майчо“, изп. Надежда Хвойнева и „Мистерията на българските гласове“; примери от „Le Mystère Des Voix Vulgares“, продуцирани от Марсел Селие (от интернет). Беседа – представяне на темата на урока и новите понятия <i>продуцент</i> и <i>продуцентство</i>. Представяне на допълнителни знания в рубриката „Знаете ли, че...“ – продуценти. Работа с илюстративен материал. Дискусия. Въпроси и задачи за работа в интернет, откриване и систематизиране на информация по определени параметри. Систематизиране и обобщаване на знанията. Устно формиращо оценяване от учителя. 	

№ по рег	Учебна седмица по рег	Тема на урочната единица	Вид на урочната единица	Очаквани резултати	Методи (дейности)	Забележки и коментари
15	15	Фолклор и съвременност	преговор	<p>Изпълнява песни от училищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента.</p> <p>Разпознава фолклора в музиката на композиторите.</p> <p>Разграничава различни художествени подходи към фолклора.</p> <p>Опознава новите тенденции в музиката и нейното продуциране.</p> <p>Защитава избора си с конкретни примери.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнителска дейност: Г. Петков – „Дъмбата“ (вариант за пеене); „Обесването на Васил Левски“ (попул. песен, текст Х. Ботев). • Музика за слушане и задачи по определени параметри: П. Владигеров – „Ръченица“ из „Две български парафрази“ за цигулка и пиано, оп. 18. • Текстови задачи. • Работа с илюстративен материал. • Въпроси и задачи за работа в интернет в екипи, откриване и систематизиране на информация по определени параметри. • Устно формиращо оценяване от учителя. 	
16	16	Фолклор и сцена	наблюдение	<p>Познава различни сценични представления на музикалния фолклор.</p> <p>Реализира знания за музикалния фолклор, неговите традиционни форми и различни композиторски подходи.</p> <p>Изготвя чрез съвременните информационни технологии плейлиста на автентичен фолклор и фолклорни обработки в различна интерпретация.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Песни от училищния и извънучилищния репертоар. • Извънкласна и извънучилищна дейност. • Дискусия. • Систематизиране и обобщаване на знанията. • Самооценка. 	

№ по рег	Учебна седмица по рег	Тема на урочната единица	Вид на урочната единица	Очаквани резултати	Методи (дейности)	Забележки и коментари
17	17	Фолклор и съвременност	обобщение	<p>Изпълнява песни от училищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента.</p> <p>Разпознава различни представяния на музикалния фолклор.</p> <p>Разпознава различни съвременни композиторски и изпълнителски подходи към музикалния фолклор.</p> <p>Обобщава новите тенденции в представянето на музикалния фолклор и неговото медийно разпространение.</p> <p>Защитава избора си с конкретни примери.</p> <p>Записва и обработва музика със звукозаписни програми.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Дискусия, систематизиране на знания. Изпълнителска дейност: „Обесването на Васил Левски“ – попул. песен, т. Х. Ботев; песни от училищния и извънучилищния репертоар. • Слушане на музика и задачи по зададени параметри: фрагменти от П. Владигеров – „Ръченица“ из „Две български парафрази“ за цигулка и пиано, оп. 18, В. Джембазов – „Тайните на една кутийка“, Г. Петков – „Дъмбата“, П. Стайнов – „Що ми е мило и драго“, П. И. Чайковски – „Лебедово езеро“ и Й. Брамс – Унгарски танц № 5; изпълнения на Арканхел и „Нови гласове“, проект „Балкански коне“ и др. (от интернет). • Дискусия. • Систематизиране и обобщаване на знанията. • Въпроси и задачи за работа в интернет в екипи, откриване и систематизиране на информация по определени параметри. • Работа със звукозаписни и звукообработващи програми. • Устно формиращо оценяване от учителя. 	
18	18	Какво знам в края на десети клас	диагностика	<p>Разпознава музикални творби, като се опира на слуховия си опит, свързан с изразните средства.</p> <p>Свързва музикални творби с композитори, изпълнители и музикални стилове.</p> <p>Проследява действието и последователността на изразните средства в звучаща творба.</p> <p>Знае основни музикални понятия.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнителска дейност: З. Манолов – „Тъпан бие“, ар. В. Ангелска. • Слушане на музика и задачи по зададени параметри: фрагменти от П. И. Чайковски – „Лебедово езеро“, Л. Пипков – „Ръченица“ из „Две български парафрази“ за цигулка и пиано, оп. 18, П. Стайнов – „Що ми е мило и драго“ и Й. Брамс – Унгарски танц № 5. • Текстови задачи. • Проверка на знанията от 10. клас. • Тестово формиращо оценяване. 	

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ МУЗИКА ЗА 10. КЛАС (ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по **музика** в десети клас допринася за разширяване на музикалната култура чрез придобиване на нови знания, данни за историческото развитие на музиката, извежда нови музикални преживявания, като разкрива по-богат и сложен музикален свят. Темите в програмата са ориентирани към откриване на пътища за духовната култура на човечеството. Проследява се музикалното изкуство в неговата закономерност и художественото творчество, връзките с другите изкуства в разнообразните прояви в концертната зала, изложбата, театъра и киното като част от живота на всеки индивид. Дава се възможност образци от българската музикална култура да представят ценностите и постиженията на българския фолклор, като проучването и съхраняването им поддържат огнища на знание от различните краища на страната ни и по света. Издирването, записването и превръщането им в знание са основната културна компетентност, която изгражда възискателен слушател. Потребностите в областта на музикалната практика са насочени към музикалното изкуство във всичките му

разнообразни прояви и с изграждането на музикалноизпълнителски, музикалноаналитични, когнитивни, социални, творчески и други компетентности у ученика, в контекста на задължителните ключови компетентности за учене през целия живот съобразно Европейската референтна рамка. В музикалнообразователния процес по музика в десети клас се създават условия за общуване с музиката и успешно реализиране на музикалните дейности. В хода на учебната работа се развиват уменията за работа в екип, съобразяване с мнението на другите, стимулират се креативно поведение и интерес към начините за търсене, съхранение и разпространение на музикална информация. Учебната програма е структурирана в таблици и представя учебното съдържание тематично чрез очакваните резултати от обучението по всяка тема и свързаните с нея понятия. Водещ принцип при определянето на темите е разграничаването на основните видове дейности, присъщи на урока по музика. В този смисъл темите не са представени в задължителна последователност, а предполагат работата по тях да се преплита във всеки урок на принципа на спираловидното развитие на уменията, натрупване на представите и изграждане на понятията.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
Музикална практика: музициране, възприемане на музика	<ul style="list-style-type: none"> Изпълнява три теми от музикални произведения. Знае три песни по избор от извънучилищния репертоар. Разпознава три творби от репертоара за възприемане. Коментира по определени показатели слушана в клас музика. Изказва в дискусия свое мнение за музикалния репертоар.
Музика и съвременни информационни технологии	<ul style="list-style-type: none"> Познава основни медийни и мултимедийни реализации на музика. Изготвя чрез съвременните информационни технологии плейлиста на музика в различна интерпретация. Осмисля значението на информационните технологии като фактор за обогатяване на съвременната музика. Коментира спецификата на създаване, функциониране и възприемане на музика в информационното общество.
Музика, култура, общество	<ul style="list-style-type: none"> Аргументира в дискусии предпочитания към творби и артисти от различни жанрове и стилове музика, вкл. и със средствата на информационните технологии. Обяснява понятия, термини, свързани със съвременната музикална индустрия.
България в световната музикална култура	<ul style="list-style-type: none"> Коментира приноса на български композитори и изпълнители музиканти в европейската и световната музикална култура. Интерпретира предпочитани песни и ги свързва с творческия екип, създал песента. Посочва пет постижения на български композитори, певци, оркестри и състави с международно признание.
Музиката в синтез с изкуствата	<ul style="list-style-type: none"> Определя функцията на музиката в медийни и мултимедийни синтетични форми. Осъзнава връзки и взаимовлияния в изкуствата. Коментира жанрове и форми в музиката, резултат от синтез с различни изкуства. Разбира ролята на съвременните технологии за функционирането на музиката в синтез с изкуствата. Защитава и/или реализира идеи за синтетични и мултимедийни форми.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
1. Тема: Музикална практика 1.1. Изпълнение на музика 1.2. Възприемане на музика	<ul style="list-style-type: none"> Съзнателно участва в постигане на синхрон и правилно отразява диригентски жест. Изпълнява три песни от училищния репертоар и три песни от извънучилищния репертоар и интерпретира вярно образната същност на песента. Знае какво е поведението на културния слушател при цялостно възприемане на творба с обемна музикална форма. Разпознава пет учени творби по характерни откъси от тях. 	
2. Тема: Изразни средства в музиката и съвременните технологии 2.1. Музиката в синтез с други изкуства и технологии 2.2. Музика и медии 2.3. Музикалната индустрия 2.4. Традиции и нови времена	<ul style="list-style-type: none"> Анализира в музикално произведение съответните изразни средства. Разпознава музикални творби, като се опира на слуховия си опит, свързан с изразните средства. Проследява действието и последователността на изразните средства в звучаща творба. Реализира чрез съвременните технологии кавърверсия и ремикс. Дискутира ролята на медиите за развитието на музикалното изкуство днес. 	саунтрак колаж хореография спот, джингъл музикално шоу вариете саунд мейнстрийм кавърверсия ремикс
3. Тема: Музиката на 20. век. 3.1. Традиционна българска музика – мястото на фолклора днес. 3.2. Фолклорното звучене в гнешната култура 3.3. Фолклорът в композиторското творчество 3.4. Съвременно продуциране на фолклора	<ul style="list-style-type: none"> Разпознава фолклора в музиката на композиторите. Определя параметрите на фолклорната практика. Дискутира върху ролята на музиката в традиционните форми на българския фолклор. Опознава новите тенденции в музиката. Защитава избора си с конкретни примери. 	партитура ансамбъл фолклорен ансамбъл

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишен брой часове за изучаване на предмета в X клас – 18 часа.

Препоръчително разпределение на часовете:	
За нови знания	35%
За упражнения	30%
За преговор	10%
За обобщение	5%
За наблюдение в извънучилищна обучаваща среда	15%
а) наблюдение в изнесена музикално-творческа среда: – посещение на репетиция на музикална формация (хор, оркестър, вокално-инструментален ансамбъл) в културна институция	
б) наблюдение на жива звукова среда: – екскурзия сред природата	
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво)	5%

СПЕЦИФИЧНИ ФОРМИ И МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	60%
Оценки от контролни и от класни работи	15%
Оценки от други участия (работа в час, изпълнение на домашни работи, на лабораторни упражнения, работа по проекти и др.)	25%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Спецификата на музикалнообразователния процес създава условия за придобиване на ключовите компетентности.

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	<ul style="list-style-type: none"> • формулиране на мнение при изпълнение и възприемане на музиката; • търсене на понятия за определяне на характера на музикалното произведение; • описване на звукови картини; • обсъждане на текстове на песни; • обогатяване речника на учениците.
Умения за общуване на чужди езици	<ul style="list-style-type: none"> • използване на понятия на чужд език от музиката в практически музикални дейности; • четене на текстове на песни на чужди езици; • обогатяване на речника на учениците, свързан с чуждия език.
Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите	<ul style="list-style-type: none"> • прилагане на математически модели и закономерности при осмислянето на по-важните елементи на музикалната изразност – изразни средства; • прилагане на графични модели и закономерности при онагледяването на музикални форми и жанрове; • участие в музикални дейности във връзка със звукоизобразителната същност на музиката, теми, посветени на различни природни обекти и явления, сезони, животни, планини, реки и др.;
Дигитална компетентност	<ul style="list-style-type: none"> • използване на дигитална звуковъзпроизвеждаща техника и съвременни музикални инструменти в обучението по музика; • търсене, събиране, обработване на информация, в т.ч. и музикална, използвайки съвременните информационни технологии и интернет ресурси; • използване софтуер за запис и възпроизвеждане на музика.
Умения за учене	<ul style="list-style-type: none"> • следване на указания за музикално-изпълнителска дейност; • планиране на собствената дейност в групово музициране; • сравняване на различни музикални произведения, обобщаване, групиране по определен признак; • самостоятелно събиране и използване на информация при поставени задачи в дейности в изнесена обучаваща среда – звуците в природата; • посещение на репетиция на музикална формация (хор, оркестър, вокално-инструментален ансамбъл) в културна институция.
Социални и граждански компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • участие в обсъждането на различни музикални произведения, като например песента „Хора и улици“ – муз. Борис Карадимчев, текст Ил. Атанасов; • участие в групово учебна дейност, свързана с изява на толерантност към различните мнения и предпочитания, толерантност към различните възможности на съучениците, търпимост, уважение и подкрепа в процеса на груповото музициране; • участие в екипи за работа по учебни проекти по музика с интердисциплинарен характер.
Инициативност и предприемчивост	<ul style="list-style-type: none"> • участие в музикални изяви, свързани с календарните празници, отбелязвани в класната стая и в училището: коледни, новогодишни, пролетни празници, патронен празник на училището, завършване на учебната година и др.; • проява на толерантност към други мнения и интерпретации.
Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество	<ul style="list-style-type: none"> • изразяване на емоционалното преживяване при изпълнението на песни, при слушането на музика и общуването с българския музикален и танцов фолклор; • подбор на музика за отбелязването на български празници, свързани с обредния календар (Коледа, сурвакари, кукери, лазарки), класови и общоучилищни празници; • наблюдаване на музикалнотворческа среда чрез посещение на репетиция на вокална формация (вокална група, детски хор и др.), посещение на репетиция на инструментална формация.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт	<ul style="list-style-type: none"> • слушане и изпълнение на музикални произведения, свързани с адекватното поведение на човека в природата, на улицата, у дома и на обществени места за опазване на човешкото здраве, оценяване на значението на природосъобразния начин на живот; • наблюдения на жива звукова среда.

Интегразивните връзки между музиката и останалите учебни предмети се осъществяват чрез общи проблеми, теми и понятия, работа по проекти, упражнения в компютърен кабинет. Интеграцията с останалите изкуства и с другите предмети, чрез които се придобиват ключови компетентности, съдейства за изграждане на цялостна и единна представа за света и разкриване на общи закономерности в историческото и съвременното развитие.

Доброто старо приятелство

*шотландска балада
текст Робърт Бърнс*

Molto moderato e tranquillo

1. Should old acquaintances be forgot, and never brought to
mind? — Should old acquaintances be forgot, and days of old long
past. — За старо-то при-я-телство, за миналите дни, — ти
ча-ша нежност ми по-дай, до-го-ре на-пъл-ни! — 2. Със дни.

2. Със спомени обгърнати, със спомени добри,
ний пак със тебе сме в едно, приятелю, нали?...
И времето безсилно е в забрава да руши
на старото приятелство отминалите дни.

Дъмбата

текст народен
обр. Георги Петков

Бързичко

1

Дъм - ба, дъм - ба, дъм - ба, да-ба-да. Дъм - ба, дъм - ба, дъм - ба, да-ба-да.

2

Сно - щи - ве - чер,

Дъм - ба, дъм-ба, дъм - ба, да-ба-да. Дъм - ба, дъм-ба, дъм - ба, да-ба-да. Дъм - ба, дъм-ба,

- сно - щи - ве - чер на се - ден - ка -

дъм - ба, да-ба-да. Дъм - ба, дъм - ба, дъм - ба, да-ба-да, на се - ден-ка -

Прпев:

та. Плев-ни го, рав-ни го,

дъм-ба, дъм-ба, дъм-ба, да-ба-да. Дъм-ба, дъм-ба, дъм-ба, да-ба-да. Плев-ни го, рав-ни го,

D.C. al Fine

зъм - ни го, на - ки - чи го, бу - льо, мъ - ри, ба - йо - ва.

зъм - ни го, на - ки - чи го, бу - льо, мъ - ри, ба - йо - ва.

D.C. al Fine

Обесването на Васил Левски

популярна песен
текст Христо Ботев

Бавно

О, май-ко мо-я, ро-ди-но ми-ла, за-що тъй жал-но, тъй мил-но пла-чеш?

Гар-ва-не, и ти, пти-цо про-кле-та, на чий гроб там тъй гроз - но гра-чеш?

Ох, зная, зная, ти плачеш, майко,
затуй, че ти си черна робиня,
затуй, че твоят свещен глас, майко,
е глас без помощ, глас във пустиня.

Говор:

Плачи! Там близо край град София
стърчи, аз видях, черно бесило,
и твой един син, Българийо,
виси на него със страшна сила.

Гарванът грачи грозно, зловещо,
псета и вълци вият в полята,
старци се молят Богу горещо,
жените плачат, пищят децата.

Пеене:

Зимата пее своята зла песен,
вихрове гонят тръни в полето,
и студ, и мраз, и плач без надежда
навяват на теб скръб на сърцето.

Тъ-пан би - е, тъ-пан би - е, тъ-пан би - е, тъ-пан би - е. Тъ-пан

би - е, хо - ро ви - е. 2.На мег-да - на, на мег-да - на,

на мег-да-на и-де, ма-мо, мо-ма Я - на. На ю - на - ка, кит-ка да -

ва и до не-го на хо-ро-то за иг-ра - ва. Хей! Брей!

Тъ - пан би - е, тъ - пан би - е. Хей! Брей!

D.S. al Fine à Coda

Coda

Пляскане с ръце

Хора и улици

муз. Борис Карадимчев
текст Илия Атанасов

Умерено

1. Хо-ра - и у - ли - ци,
Тръг-ва - ме ня - къ - де

град ка - то град... Тръг-ва - ме ня - къ - де, пос - ле на - зад.
път ка - то път. Ис - ка ли пи - та - не? Наш е све -

тът. По-ри-ви, по-ле-ти, без и - ме - на... Мла-дост е

на-ша-та глав-на ви - на. Хо - ра и у - ли - ци,
Хо - ра и у - ли - ци, ден ка - то

ден. По-гле-ди А срещ-на - ти, Д7 Гm
Хо - ра и у - ли - ци, миг от-кро - вен...

2. Погледи срещнати - профил, анфас...
Нечие щастие тича до нас.
Трепети, шепоти без имена...
Младост е нашата главна вина.
Тръгваме някъде, после - назад.
Хора и улици, свят като свят...

КНИГА ЗА УЧИТЕЛЯ

по

МУЗИКА

за 10. клас

Автори

проф. д.изк. Елисавета Вълчинова-Ченгова

проф. д-р Иванка Влаева

Ваня Ангелска

Редактор

Даниела Кръстева

Графичен дизайн

Ивац Христов

Коректор

Мила Томанова

Българска. Първо издание, 2019

Формат 60x90/8. Печатни коли 5

ISBN 978-9541-814-31-4

Издател

„КЛЕТ БЪЛГАРИЯ“ ООД

1574 София, ул. „Никола Тесла“ № 5, BSR 2, етаж 4
мел.: 02 8061 300, e-mail: administration@bulvest2000.com
www.bulvest.com

ISBN 978-954-18-1431-4

9 789541 814314